

ΓΥΜΝΑΣΙΟ – Λ.Τ. ΣΙΦΝΟΥ
ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΠΑΚΙΡΤΖΟΓΛΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 06/09/2012

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

***ΠΡΟΣΟΧΗ: 1) Να απαντήσετε σε τρεις ερωτήσεις της Ομάδας Α΄ και σε δύο της Ομάδας Β΄ (ξεκινήστε από τις ερωτήσεις που γνωρίζετε καλύτερα)!

2) Να μεταφέρετε όλες τις απαντήσεις στην κόλλα (οτιδήποτε γράψετε πάνω στη φωτοτυπία δεν συνυπολογίζεται στη βαθμολογία)

3) Κάθε ερώτηση μοριοδοτείται με 4 μονάδες

ΟΜΑΔΑ Α΄

Ερ.Α1) Να δώσετε με συντομία τους ορισμούς των παρακάτω όρων: (α)Αναγέννηση, (β)Αγία Σοφία, (γ)πάροικοι, (δ)συστήματα .

Ερ.Α2) α)Ποια ήταν τα κίνητρα που οδήγησαν τους Ευρωπαίους σε ανακαλύψεις νέων περιοχών προς τα τέλη του Μεσαίωνα;

β)Ποιες ήταν οι επιπτώσεις αυτών των ανακαλύψεων για τους λαούς των «Νέων χωρών»;

Ερ.Α3) α)Για ποιους λόγους ο Κωνσταντίνος Α΄ μετέφερε την πρωτεύουσα του ρωμαϊκού κράτους στην περιοχή του αρχαίου Βυζαντίου;

β)Ποιες κινήσεις του Κωνσταντίνου Α΄ αποδεικνύουν ότι ευνοούσε τους Χριστιανούς; Ο ίδιος γιατί δεν εξέφραζε ανοιχτά την χριστιανική του πίστη;

Ερ.Α4) Να περιγράψετε το εκπαιδευτικό σύστημα στο Βυζάντιο.

Ερ.Α5) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ). Όσες χαρακτηρίσετε λανθασμένες να τις επαναδιατυπώσετε, γράφοντας τη σωστή απάντηση.

- (α) Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453 οι Βούλγαροι πίστεψαν ότι είναι οι μοναδικοί γνήσιοι κληρονόμοι του Βυζαντίου και ότι η Σόφια είναι η «Τρίτη Ρώμη».
- (β) Η εξωτερική πολιτική του Ιουστινιανού ήταν πάνω από τις δυνατότητες του κράτους
- (γ) Οι σκλαβηνίες ήταν αυτόνομες βουλγαρικές κοινότητες, ανάμεσα στους Έλληνες
- (δ) Η γλυπτική στο Βυζάντιο αναπτύχθηκε λιγότερο σε σχέση με τη ζωγραφική.

ΟΜΑΔΑ Β'

Ερ.Β1). Με βάση τα παρακάτω κείμενα (Α και Β) και τις γνώσεις σας για το κίνημα των σταυροφοριών να επισημάνετε:

α) τον αρχικό σκοπό τους

β) την διαφοροποίηση των αιτιών τους από την πρώτη ως την τέταρτη σταυροφορία

Α. Ο πάπας κηρύσσει τη Σταυροφορία

«Γενναιότατοι στρατιώτες . . . Μην αφήσετε να σας κρατήσει στην πατρίδα ούτε η ιδιοκτησία ούτε η οικογενειακή φροντίδα [...] Πάρτε το δρόμο για τους Αγίους Τόπους, ελευθερώστε αυτή τη γη από το γένος του Διαβόλου και υποτάξτε τη σε σας. . . Γι' αυτό το λόγο αναλάβετε αυτό το ταξίδι για την άφεση των αμαρτιών σας και την αθάνατη δόξα του Βασιλείου των Ουρανών».

Β. Από την επιστολή του βυζαντινού στρατιωτικού Λέοντα Φιλανθρωπηνού

«Οι Δυτικοί με το σταυρό στο χέρι ήρθαν να καταλύσουν το σταυρό και κάθε έννοια χριστιανικού ήθους. Που ακούστηκε παπάδες και ιερωμένοι να κρατούν όπλα και να σφετερίζονται τις αυτοκρατορικές εξουσίες! Καταλογίζω σε σας, τους Βενετούς, την πρώτη πτώση της Βασιλεύουσας και στους Λατίνους, γενικώς την καταστροφή της ισορροπίας μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Αντί να μας βοηθήσετε να πολεμήσουμε τους απίστευτους που είχαν καταλάβει τους Αγίους Τόπους, κοιτάξατε να μας τιμωρήσετε ως αιρετικούς και να επωφεληθείτε από το διαμελισμό της αυτοκρατορίας».

Ερ.Β2.) Σε ποιο γεγονός αναφέρετε το παρακάτω παράθεμα; Ποια συναισθήματα σας προκαλεί η συγκεκριμένη περιγραφή;

«Τρέχουν [οι Οθωμανοί στρατιώτες], άλλοι στα σπίτια των πλούσιων [...] για να αρπάξουν [...], άλλοι για να λεηλατήσουν τις εκκλησίες και άλλοι στα σπίτια των απλών ανθρώπων [...] λεηλατώντας [...], σκοτώνοντας, βρίζοντας, παίρνοντας αιχμαλώτους άντρες, γυναίκες, παιδιά, γέροντες, νέους, ιερείς, μοναχούς, με απλά λόγια ανθρώπους κάθε κατηγορίας και κάθε ηλικίας [...]. Και πώς να μην αναφέρει κανείς την αρπαγή και τη λεηλασία που έγινε στις εκκλησίες; Έριχναν κάτω εικόνες [...], έπαιρναν τα στολίδια τους και άλλες τις έκαιγαν, ενώ άλλες τις έριχναν στους δρόμους, αφού τις έσπαγαν σε μικρά κομμάτια [...]. Και από τα ιερά βιβλία [...] αλλά και από τα βιβλία που δεν ήταν θρησκευτικά, [...], άλλα τα έκαιγαν, άλλα τα ποδοπατούσαν [...], αλλά τα περισσότερα [...] τα πουλούσαν [...]. Και ακόμη γκρέμιζαν από τη βάση τους τις Άγιες Τράπεζες και [...] έσκαβαν στα δάπεδα των εκκλησιών για να βρουν χρυσάφι [...]. Έτσι, όλος ο [οθωμανικός] στρατός [...] άδειασε και ερήμωσε ολόκληρη την πόλη [...]. Έμειναν μόνο άδεια σπίτια, που προκαλούσαν μεγάλο φόβο σ' όσους τα έβλεπαν, γιατί υπήρχε ερημιά.»

[Κριτόβουλος, Ιστορία, δεύτερο μισό 15ου αιώνα]

Ερ.Β3. α) Ποια από τα παρακάτω κείμενα απηχούν εικονομαχικές αντιλήψεις και ποια εικονολατρικές;

β) Με βάση τα κείμενα αυτά και τις ιστορικές σας γνώσεις να καταγράψετε τα επιχειρήματα των εικονομάχων και των εικονολατρών.

1. «Οι εικόνες αναπληρώνουν τα είδωλα και άρα αυτοί που τις προσκυνούν είναι ειδωλολάτρες. Όμως δεν πρέπει να προσκυνούμε κατασκευάσματα των ανθρώπινων χεριών και κάθε είδους ομοίωμα. Πληροφόρησέ με ποιος μας άφησε ως κληρονομιά αυτήν την παράδοση, δηλαδή να σεβόμαστε και να προσκυνούμε κατασκευάσματα χεριών κι εγώ θα συμφωνήσω ότι είναι νόμος του Θεού». (Επιστολή του Λέοντος Γ΄ στον Πάπα Γρηγόριο Β).
2. «Προσκυνώ και σέβομαι το Σταυρό και τη λόγχη, τον κάλαμο και το σπόγγο, με τα οποία οι θεοκτόνοι Ιουδαίοι βασάνισαν και ύβρισαν και τέλος σκότωσαν τον Κύριό μου, γιατί όλα αυτά στάθηκαν όργανο του έργου της σωτηρίας των ανθρώπων. Πώς λοιπόν να μην προσκυνήσω και τις εικόνες που κατασκευάζουν οι πιστοί με αγαθή προαίρεση και με σκοπό τη δοξολογία και την ανάμνηση των παθημάτων του Χριστού; Ότι δεν προσκυνώ την ύλη είναι φανερό. Διότι, αν καταστραφεί το σχήμα ενός σταυρού που είναι κατασκευασμένος από ξύλο, το ρίχνω στη φωτιά να καεί. Το ίδιο συμβαίνει και με το ξύλο των εικονισμάτων όταν καταστραφεί». (Ιωάννης Δαμασκηνός, «Περί εικόνων»).
3. «Εμείς δεν προσκυνούμε τις εικόνες, αυτές καθαυτές, πολύ δε περισσότερο την ύλη των εικόνων, αλλά προσκυνούμε τον εικονιζόμενο, και δια των εικόνων, μεταβαίνει ο σεβασμός και η λατρεία στον αληθινό Θεό». (Θεόδωρος Στουδίτης).
4. «Γιατί οι Χριστιανοί παθαίνουν ήττες από τους εθνικούς; Επειδή λατρεύονται οι εικόνες [...]!Γι' αυτό σκοπεύω να τις καταστρέψω. [...] Οι αυτοκράτορες που δέχτηκαν και λάτρεψαν τις εικόνες πέθαναν στην εξορία ή στη μάχη. Αυτοί όμως που δεν τις λάτρεψαν πέθαναν στο κρεβάτι τους και τάφηκαν με τιμές στους αυτοκρατορικούς τάφους κοντά στο ναό των Αγ. Αποστόλων. Εγώ επιθυμώ να μιμηθώ τη δεύτερη κατηγορία και να τις καταστρέψω, για να μακροημερεύσω και εγώ και ο γιος νου και η δυναστεία μας να βασιλεύσει ως την 4η και 5η γενιά» (Απόψεις Λέοντος Ε).

Ερ. Β4. α) Πώς λειτουργούσε το σύστημα υγείας στο Βυζάντιο; Ποιες άλλες κοινωνικές παροχές υπήρχαν; Να συμβουλευτείτε το παρακάτω παράθεμα.

Ο κανονισμός λειτουργίας ενός νοσοκομείου

Η Αυτοκρατορική Μεγαλειότητά μου αποφάσισε την ίδρυση και ενός νοσοκομείου για πενήντα ασθενείς. Ορίζω τα εξής: Να υπάρχουν 50 άνετα κρεβάτια για τους εισαγόμενους.. Τα πενήντα κρεβάτια μοιράζονται σε πέντε πτέρυγες. Σε κάθε πτέρυγα να υπάρχει ένα επικουρικό κρεβάτι, κάπου να προορίζεται για επείγουσες περιπτώσεις... Σε κάθε πτέρυγα να έχουν υπηρεσία δύο γιατροί, τρεις αρχινοσοκόμοι, δύο βοηθητικοί νοσοκόμοι και δύο υπηρέτες. Από το προσωπικό του νοσοκομείου, τέσσερις νοσοκόμοι και μία νοσοκόμα, δηλαδή ένα άτομο σε κάθε πτέρυγα, πρέπει να διανυκτερεύουν με τους αρρώστους... Οι γιατροί πρέπει να επισκέπτονται το νοσοκομείο κάθε μέρα. Από την αρχή του Μαΐου ως τη γιορτή του Σταυρού πρέπει να το επισκέπτονται και τα βράδια. Μετά την προσήκουσα προσευχή, πρέπει να εξετάζουν τους ασθενείς με προσοχή και με ευσυνειδησία, να κάνουν πλήρη και ακριβή διάγνωση της πάθησης του καθενός, να ορίζουν στον καθένα τα κατάλληλα φάρμακα και να δίνουν σωστές οδηγίες.

[Απόσπασμα από το Τυπικόν του Αυτοκράτορα Ιωάννη Β΄ Κομνηνού για το νοσοκομείο της Μονής Παντοκράτορος στην Κωνσταντινούπολη]

ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ